

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
t.a.v. de minister, mr. J.P.H. Donner
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Leeuwarden, 26 april 2011

Verzonden, **28 APR. 2011**

Ons kenmerk : 00950909
Afdeling : Cultuur, Taal en Onderwijs
Behandeld door :
Uw kenmerk : 2011-2000047028
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Reactie provincie Fryslân op conceptwetsvoorstel Wet Gebruik Friese taal

Geachte heer Donner,

In antwoord op uw brief van 21 maart 2011, waarin u verzoekt om een reactie onzerzijds aangaande uw conceptwetsvoorstel Gebruik Friese Taal, ingekomen op 23 maart jongstleden en ingeboekt onder kenmerk 946964, het volgende.

Allereerst willen wij er graag onze waardering voor uitspreken dat u op deze korte termijn invulling hebt weten te geven aan de in het regeerakkoord aangekondigde "taalwet", waarin, volgens datzelfde regeerakkoord, "de gelijke rechten van de Nederlandse taal en de Friese taal binnen de provincie Fryslân" zouden moeten worden gewaarborgd. Bovendien stellen wij het op prijs dat u ons al in een vroeg stadium bij de totstandkoming van bovengenoemde wet heeft betrokken.

Een en ander heeft tot het conceptwetsvoorstel geleid, zoals dat thans ter consultatie aan ons is toegezonden. Wij nemen graag uw uitnodiging aan om op het wetsvoorstel te reageren. Met betrekking tot het wetsvoorstel zoals dat nu voorligt, hebben wij namelijk nog een aantal kanttekeningen, die wij u graag ter overweging meegeven. Onze opmerkingen zijn erop gericht om tot een optimale implementatie te komen van de bepalingen uit het Europees Handvest voor regionale talen of talen voor minderheden, zoals door Nederland ondertekend en geratificeerd.

Voordat wij echter artikelsgewijs nader op het conceptwetsvoorstel ingaan, willen wij echter nog het volgende opmerken. De essentie van bovengenoemd Europees Handvest is de erkenning van regionale en minderheidstalen als uiting van culturele rijkdom, alsmede de noodzaak tot het doen van resolute stappen ter bevordering van zulke talen. In de considerans van het Handvest is opgenomen dat de bescherming van regionale talen of talen van minderheden in Europa, bijdraagt aan de instandhouding en ontwikkeling van de culturele rijkdom en tradities van Europa.

Daarnaast wordt in de considerans benadrukt dat het recht om een regionale taal of taal van een minderheid in het particuliere en openbare leven te gebruiken een onvervreemdbaar recht is. De bepalingen uit het Handvest creëren ruimte om invulling te geven aan dit recht, door richtlijnen te geven met betrekking tot de wijze waarop bescherming en bevordering van regionale en minderheidstalen in het dagelijks leven plaats zouden moeten vinden, meer specifiek in de in het Handvest genoemde domeinen onderwijs, rechtspraak, bestuurlijke autoriteiten en openbare diensten, media, culturele activiteiten en voorzieningen, economisch en sociaal leven en grensoverschrijdende uitwisselingen. In de Nederlandse situatie beoogt de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur (BFTC) tussen Rijk en provincie Fryslân invulling te geven aan het hierboven genoemde.

Onzes inziens zou het conceptwetsvoorstel dan ook een Kaderwet moeten zijn, die zich niet beperkt tot de positie van het Fries in het bestuurlijk verkeer en het rechtsverkeer alleen, maar zich in algemene zin uitstrekt tot de hierboven genoemde domeinen van het Handvest en de BFTC, waarbij de gelijkwaardige positie van het Nederlands en het Fries in al die domeinen benadrukt wordt. Niet in de laatste plaats ook vanwege het voornemen om rijkstaken op het terrein van de Friese taal zoveel mogelijk naar de provincie Fryslân te decentraliseren, zoals geadviseerd door de gemengde commissie "Decentralisatievoorstellen provincies" (Commissie Lodders) in het rapport "Ruimte, Regie en Rekenschap", de Stuurgroep Decentralisatie Friese taal naar de provincie Fryslân (Stuurgroep Hoekstra) en overeengekomen in het lopende bestuursakkoord Rijk-provincies. Deze wet kan daar in voorzien.

Meer in detail regelt deze (kader)wet dan de positie van het Fries in het bestuurlijk verkeer en het rechtsverkeer, zoals dat ook bij vigerende (taal)wetgeving in Wales, Ierland en Finland het geval is. De positie van het Fries in de andere hierboven genoemde domeinen moet, voor zover dat al niet het geval is, in de meer specifieke wetgeving op dat terrein opgenomen worden, of in een later stadium aan deze Kaderwet worden toegevoegd. Daarnaast kan in deze Kaderwet de taak van de provincie Fryslân met betrekking tot het in stand houden van een basisinfrastructuur voor de Friese taal en cultuur worden vastgelegd. Daarmee is gewaarborgd dat de provincie altijd een geormerkt deel van het provinciefonds inzet voor die wettelijke taak.

Artikelsgewijs willen wij graag nog het volgende ten aanzien van het conceptwetsvoorstel opmerken:

Artikel 1

De huidige taalbepalingen inzake het Fries in de Awb, de Wet gebruik Fries in het rechtsverkeer, in onderwijswetgeving en de BFTC vormen de basis voor de positie van het Fries als tweede rijkstaal. Onzes inziens zou artikel 1 dan ook als volgt moeten luiden:

"Het Fries is, naast het Nederlands, de tweede rijkstaal in Nederland. In de provincie Fryslân, is het Fries, naast het Nederlands, de officiële taal."

Artikel 2

De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid om zorg te dragen voor de Friese taal is in 1970 officieel erkend in het kabinetsstandpunt inzake het rapport van de Commissie-Van Ommen. Het stemt ons tot tevredenheid dat het bovenstaande nu ook in artikel 2 is verwoord, waarmee de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur een formeel wettelijke basis heeft gekregen. Het verdient wellicht aanbeveling de term "periodiek" nader te preciseren.

Artikel 4

In artikel 4 staat vermeld dat bestuursorganen en personeelsleden in het mondeling verkeer binnen de provincie Fryslân de Friese taal kunnen gebruiken. Wij adviseren de werking van dit artikel uit te breiden tot schriftelijk verkeer.

Artikel 5

In lid 2 is bepaald dat bestuursorganen een beleidsplan kunnen opstellen. Om de beoogde bescherming en bevordering van de Friese taal daadwerkelijk te doen laten plaatsvinden, geven wij u in overweging om dit artikellid als volgt te formuleren:

"In aanvulling op de in het vorige lid bedoelde regels, stellen deze bestuursorganen tevens een beleidsplan op inzake het gebruik van de Friese taal."

Artikel 6

Voor bestuursorganen die tot de centrale overheid behoren is een apart artikel opgenomen, hetgeen betekent dat het bepaalde in artikel 5 niet op hen van toepassing is. In artikel 6 lid 1 wordt bepaald dat de minister voor onderdelen regels kan stellen. Om de beoogde bescherming en bevordering van de Friese taal daadwerkelijk te doen laten plaatsvinden, geven wij u in overweging om dit artikellid als volgt te formuleren:

"Onze Minister die het aangaat, stelt voor onderdelen van de centrale overheid waarvan het werkterrein zich uitstrekt tot de provincie Fryslân of een deel daarvan, regels over het gebruik van de Friese taal in schriftelijke stukken en in het mondeling verkeer."

Artikel 11

Doel van de wet is onder meer te garanderen dat een Friese burger in het rechtsverkeer de Friese taal kan gebruiken. Om deze garantie daadwerkelijk te bewerkstelligen, geven wij u in overweging om dit artikel als volgt te formuleren:

"In alle gevallen, waarin iemand op een terechtzitting, welke gehouden wordt in de provincie Fryslân of in een rechtbank of gerechtshof met als werkterrein de provincie Fryslân, van ambtswege het woord voert, dan wel verplicht is zich aan een verhoor te onderwerpen of bevoegd is het woord te voeren, is hij bevoegd zich te bedienen van de Friese taal."

Dat ook in verband met de voorgenomen herziening van de gerechtelijke kaart, die leidt tot schaalvergroting, ook in het bestuurlijk verkeer en het rechtsverkeer. Schaalvergroting kan in zijn algemeenheid, vaak onbedoeld (bijvoorbeeld ook in het geval van gemeentelijke herindelingen), gemakkelijk tot verschralling van de positie van de Friese taal leiden. Indien de hierboven geformuleerde wijziging van artikel 11 niet overgenomen zou worden, zou bovengenoemde herziening een belemmering kunnen vormen voor de bevordering van het Fries, zoals bedoeld in artikel 7, lid 1.b van eerder genoemd Europees Handvest, en daarmee in strijd zijn met datzelfde Handvest.

Artikel 12

Het uitgangspunt is dat een burger die dat wil, tijdens een onderzoek ter terechtzitting van de Friese taal gebruik maakt. Indien noodzakelijk, wordt, conform het bepaalde in het eerste lid, voorzien in een tolk. Wij adviseren om het tweede lid van artikel 12 te schrappen.

Artikel 15

Om extra zichtbaar te maken dat het spreken van de Friese taal in het rechtsverkeer is toegestaan én om de burger ook in de eigen taal aan te spreken, adviseren wij om toe te voegen dat standaardteksten in zowel de Nederlandse als de Friese taal worden gesteld en toegezonden en dat toelichtende brochures eveneens tweetalig beschikbaar worden gesteld.

Artt. 18 t/m 24 (Raad voor de Friese taal)

De wettekst regelt de instelling van een Raad voor de Friese taal. In de betreffende artikelen worden de taken van de Raad beschreven. Het zou evenwel mogelijk zijn dat in de toekomst behoefte bestaat om de Raad meer taken toe te bedelen, bijvoorbeeld in het kader van uitvoering en/of monitoring. Wij adviseren u derhalve om een bepaling toe te voegen waarin opgenomen wordt dat, na overleg met de betreffende partijen, via een algemene maatregel

van bestuur eventuele nieuwe taken aan de raad kunnen worden toegewezen. Zonder deze bepaling zou daarvoor een wetswijziging nodig zijn.

Daarnaast lijkt het ons voor de hand liggend dat de benoeming van leden van de Raad voor de Friese taal, mede namens, of op voordracht van de provincie Fryslân plaatsvindt. Dat brengt een wijziging van artikel 22 met zich mee.

Artikel 34

Wij gaan er vanuit dat het bepaalde in artikel 34 met zich meebrengt dat zowel de Nederlandstalige als de Friestalige versie van de bedoelde bepalingen op de daarvoor beschikbare plaatsen bekend gemaakt/gepubliceerd worden (zoals Staatscourant, provinciaal blad en de digitale wettenbank).

In uw brief van 23 december 2010 (kenmerk 2010-0000782992, bij ons ingeboekt onder nummer 933710), geeft u aan dat u zich bezint op een manier om samen met de provincie Fryslân aanvullende onderwerpen in de Wet Gebruik Friese Taal op te nemen. Gezien ons advies om te komen tot een Kaderwet, zijn wij van harte bereid om een en ander samen met u vorm te geven. Graag vernemen wij van u op welke wijze u daar invulling aan wilt geven.

Wij vertrouwen erop dat u onze opmerkingen aangaande de conceptwettekst zorgvuldig behandelt en in overweging neemt, en zijn vanzelfsprekend bereid om een en ander nader met u te bespreken. Graag blijven wij op de hoogte van alle volgende stappen in het proces.

Het dossier met betrekking tot het conceptwetsvoorstel Wet Gebruik Friese Taal is in behandeling bij tot wie u zich kunt wenden
voor eventuele inlichtingen of informatie.

Wij gaan er van uit u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

J.A. Jorritsma, voorzitter

drs. A. van den Berg, secretaris

I.a.a.:

De minister van Veiligheid en Justitie, mr. I.W. Opstelten.